

У НУМАРЫ:

**Ваяру
Міраславу
Лазоўскаму
пасмяротна
прысвоілі
званне
ганаровага
грамадзяніна**

Роўна

13 жніўня дэпутаты Ровенскай гарадской рады пасмяротна надалі званне “Ганаровы грамадзянін Роўна” 201 абаронцу Украіны. І сярод іх – беларусу Міраславу Лазоўскаму.

Старонка 8

У “БІБЛІЯТЭЦЫ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ” ВЫЙШЛА “КНІГА НЭКРАЛЁГАЎ”

**НЕ
ВАЙНЕ!**

**ВЫ
МОЖАЦЕ
ДАПАМАГЧЫ**

Што можа расказаць пра нас выданне, дзе сабраныя паведамленні пра смерць за 70 гадоў? Аказваецца, вельмі шмат! У беластоцкім выдавецтве “Kamunikat.org” выйшла “Кніга нэкралёгаў”, укладзеная Наталляй Гардзіенка і Лявонам Юрэвічам. Выданне сапраўды ўнікальнае – на 800 старонках адлюстраванае праз некралогі сапраўднае, бурлівае жыццё беларусаў замежжа. Тут успаміны пра грамадскую працу, беларускія імпрэзы, сумесныя падарожжы, нечаканыя знаёмствы і нават сны пра тое, як беларусы талакою ўцякаюць з пекла – “Што толькі не ўспомніш!” – пісаў адзін з аўтараў некралёгаў. “Жывыя карцінкі” міжволі паўстаюць перад вачыма і даюць шырокае поле працы для будучых даследчыкаў.

Якія менавіта публікацыі ўвайшлі ў выданне

Як пазначана на адваротным баку тытульнай старонкі, “гэтае выданне ёсць працягам „Кнігі могілак: Беларуска пахаванні ў свеце“ (2024)”. Памылкова, аднак, было б думаць (як я меркавала спачатку), што паміж першай і другой кнігамі існуе наўпростая лінейная сувязь: то-бок, што кожны фотаздымак надмагілля, змешчаны ў “Кнізе могілак”, мае сваю пАру ў выглядзе тэксту ў “Кнізе нэкралёгаў”. Як патлумачыла Наталля Гардзіенка, гэтак і не магло здарыцца, бо праца над першай і другой кнігамі вялася надта ж па-рознаму. Матэрыялы для “Кнігі могілак” збіраліся дзесяцігоддзямі з дапамогай беларусаў з усяго свету, якія прысылалі здымкі надмагілляў з самых розных краінаў. Тады была задача сабраць як ма-

га больш дасяжнага матэрыялу.

Што ж датычыць сёлетняга выдання, дык у яго ўвайшлі толькі тыя некралогі, якія друкаваліся ў газетах “Бацькаўшчына” (Мюнхен) і “Беларус” (Нью-Ёрк). Такім чынам, тэксты, змешчаныя ў іншых беларускіх эмігранцкіх выданнях, у “Кнігу нэкралёгаў” трапіць не змаглі. Што праўда, дзве вышэйпамяняныя газеты – найбуйнейшыя прадстаўнікі эмігранцкага друку, і яны лічацца, паводле азначэння Лявона Юрэвіча, “цэнтральнымі, асноўнымі”. То падборка атрымалася ўсё ж вельмі рэпрэзентатывнай.

У “Кнізе нэкралёгаў”, апроч уласна некралёгаў, ёсць яшчэ й другі раздзел: “Памінальныя карткі”.

Працяг на старонцы 6.

НАВІНЫ

АБ'ЯДНАНЫ ПЕРАХОДНЫ КАБІНЕТ УГАНАРАВАЎ МЕДАЛЯМІ ДЗЕВЯЦЯРЫХ ЧАЛАВЕК

Кабінет назваў васямьрых чалавек, уганараваных медалямі. Дзявяты, уганараваны Крыжам Свабоды, атрымае ўзнагароду непублічна.

Аб'яднаны пераходны кабінет пастанавіў узнагародзіць шэраг выбітных асобаў, рашэнне падпісала 31 ліпеня кіраўніца Кабінету Святлана Ціханоўская.

Медальём Францішка Скарыны ўзнагародзілі:

- Галіну Казіміроўскую – беларускую харавую дырыжорку, кампазітарку, музычнага педагога і музыкантаўцу;
 - Юрыя Астапчука (Jerzy Ostapczuk) – дзеяча беларускай меншасці ў Польшчы, педагога, арганізатара культурніцкіх праектаў;
 - Багуславу Карчэўскую (Bogusława Karczevska) – беларускую дзяячку ў Польшчы, спявачку, педагога і арганізатарку культурніцкіх праектаў.
- Медальём Няскораных (Ларысы

Геніюш) уганаравалі праваабаронцу, сябра рады праваабарончага цэнтру “Вясна”, віцэ-прэзідэнта Міжнароднай федэрацыі за правы чалавека (FIDH) Валянціна Стэфановіча.

Медальём “За плённую працу на карысць Беларусі” ўганаравалі:

- Ірыну Быкаву (пасмяротна) – беларускую культурніцкую дзяячку, журналістку, захавальніцу літаратурнай спадчыны народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава;
- Кацярыну Каланчук-Ваданасаву – беларускую спявачку, паэтку, му-

зыку і культурніцкую дзяячку;

- Дайнюса Жалімас (Dainius Žalimas) – літоўскага юрыста, доктара права, прафесара міжнароднага і канстытуцыйнага права, дзяржаўнага дзеяча;

- Сяргея Собалева (Сергій Соболєв) – украінскага палітычнага дзеяча, юрыста, гісторыка, народнага дэпутата Вярхоўнай Рады Украіны.

Акрамя таго, Крыжам Свабоды ўшанавалі неназваную асобу, якая атрымае ўзнагароду непублічна. Ёй дадуць ўзнагароду “за асабісты грамадзянскі ўчынак, які стаў сімвалам барацьбы беларусаў за свабоду, а таксама шматгадовае змаганне за дэмакратыю ў Беларусі”.

Кацярына Ваданасава – беларуская спявачка, музыка, паэтка, майстарка народных строяў, акторка і тэлеведоўца. На “Белсаце” вяла праграму “Нітка Зорка”, цяпер – суведоўца праграмы “Каса на камень”.

Алесь Наваборскі, belsat.eu

КНІГА ПРА ПАСЛЯВАЕННУЮ ГІСТОРЫЮ БЕЛАРУСАЎ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ ВЫЙШЛА ПА-БЕЛАРУСКУ

Пераклад робіць рэпартаж Анеты Прымакі-Онішк даступным для шырэйшага кола беларускамоўных чытачоў.

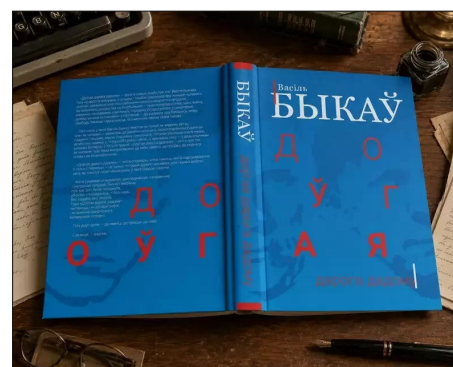
Фонд Kamunikat.org выдаў беларускамоўны пераклад кнігі падляскай пісьменніцы Анеты Прымакі-Онішк “Камяні мусілі паляцець”. Выданне прысвечана пасляваеннай гісторыі беларусаў Беласточчыны і цяпер стала даступным для беларускамоўных чытачоў.

Як адзначыў старшыня фонду Яраслаў Іванюк, гэта адна з найважнейшых кніг, якія Kamunikat.org

выдаў за апошнія гады. Паводле яго, выданне мае асаблівую каштоўнасць для захавання гістарычнай памяці і асэнсавання лёсу беларускай супольнасці Падляшша ў пасляваенны перыяд.

Кнігу ўжо можна замовіць праз інтэрнэт на сайце Kamunikat.org, дзе таксама змешчана дадатковая інфармацыя пра выданне. Пераклад Наталлі Русецкай робіць рэпартаж Анеты Прымакі-Онішк даступным для шырэйшага кола беларускамоўных чытачоў і спрыяе папулярызацыі даследаванняў гісторыі беларусаў Беласточчыны.

жж, polskieradio.pl

ФОНД “КАМУНИКАТ” ПЕРАВЫДАЕ “ДОЎГУЮ ДАРОГУ ДАДОМУ” БЫКАВА

Ужо неўзабаве “Камунікат” парадзе Вас кнігай беларускага класіка Васіля Быкава.

Замаўляць на Kamunikat.shop можна ўжо сёння! Да канца жніўня – са зніжкай.

“Доўгая дарога дадому” – адна з самых асабістых кніг Васіля Быкава. Гэта не проста мемуары, а шчыры і глыбокі расповед пра жыццё чалавека, чый лёс прайшоў праз галоўныя выпрабаванні мінулага стагоддзя. Ад вясковага дзяцінства на Віцебшчыне – праз перадаваеныя гады, вайну, раненні, пасляваенную службу, Горадна, літаратурнае станаўленне, драматычныя сутыкненні з сістэмай – да разваг пра Беларусь, мову, свабоду, памяць і адказнасць пісьменніка”, – гаворыцца ў апісанні.

“Доўгая дарога дадому” – кніга пра тое, як чалавек ідзе праз выпрабаванні да сябе самога, да праўды, да роднага слова і да Бацькаўшчыны.

“Доўгая дарога дадому” – кніга-споведзь, кніга-памяць, кніга-падсумаванне. У гэтых старонках – не толькі гісторыя аднаго чалавека, але і жывы вобраз часу, які пакінуў незагойныя раны ў лёсе народу і краіны.

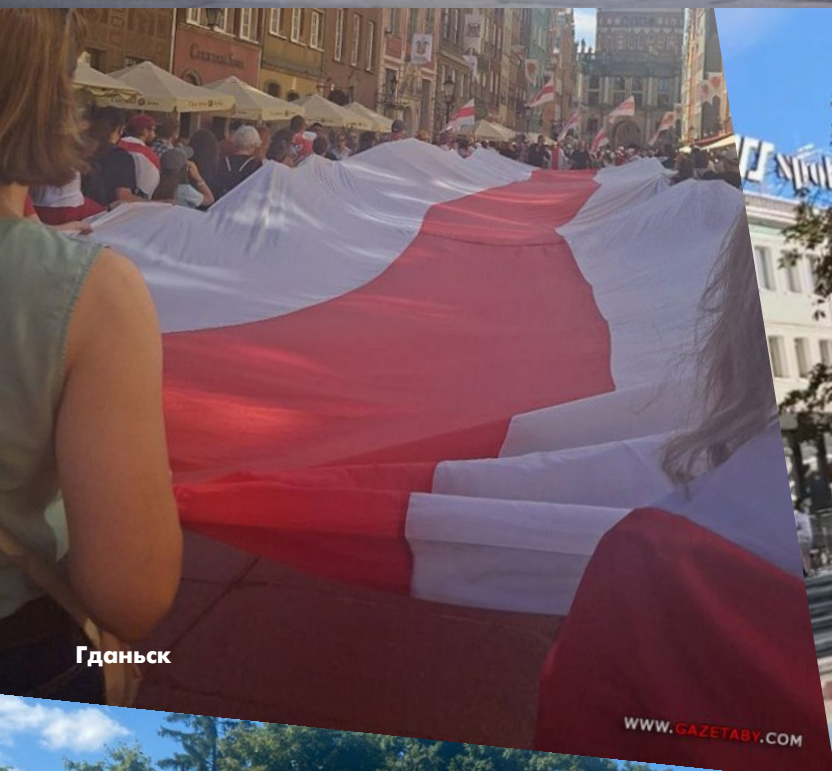
nashaniva.com

Варшава

ЯК БЕЛАРУСЫ АДЗНАЧЫЛІ 9 ЖНІЎНЯ — ДЗЕНЬ, ЯКІ ШЭСЦЬ ГОД ТАМУ ЗМЯНІЎ ЖЫЦЦЁ КРАІНЫ І КОЖНАГА ПААСОБКУ

Гданьск

WWW.GAZETABY.COM

Вільня

Беласток

WWW.GAZETABY.COM

НАВІНЫ

Васіль Калач: ТРЭБА БЫЛО БРАЦЬ МЕЧ У РУКІ. І Я ЎЗЯЎ

На YouTube-канале "Будзьма беларусамі!" пачаўся другі сезон відэапраекта "Сармат". Яго вядоўца Васіль Калач распавядае пра гісторыю шляхты на беларускіх землях. У другім сезоне ўвагу сфакусавалі на гісторыі вядомых шляхціцаў і іх родаў. Чаму абралі менавіта такую тэму, а таксама як адбываецца праца над праектам, Васіль распавёў культурна-асветніцкаму парталу "Будзьма беларусамі!".

"У гэтым сезоне мы вырашылі засяродзіцца на гісторыі вядомых шляхецкіх родаў. Таму што наогул тэма радаводу, яна даволі складаная і вельмі актуальная ў нашай сучаснасці, – сказаў Васіль Калач. – Нас прывучылі, што мы ніхто і народжаныя нікім, з'явіліся зніадкуль. А ў кожнай сям'і, няважна – гэта магнцкі род, мяшчанскі род, ці нават сялянскі род – заўсёды ў традыцыі нашай дзяржавы, нашага народа была вось гэтая цяга ведаць свае карані".

На думку Васіля, нас фактычна ад гэтага адвучылі. Пачынаючы ад падзеяў Рэчы Паспалітай, для Расійскай імперыі ніколі не было цікава, каб тут былі вольныя людзі.

"Пасля Кацярыны II гэта цягнулася, цягнулася, цягнулася, і за савецкім часам наогул мы ўсе мусілі паходзіць з сялян ці працоўных. Ну а так не было".

Паводле слоў вядоўцы праекта, задача новага сезона – паказаць, што ганарыцца сваім родам варта. Паказваць гэта каманда плануе на прыкладзе вядомых шляхецкіх родаў, а таксама "іх дасягненні", якія былі магчымыя ў тым ліку з-за таго, што людзі памяталі сваё паходжанне, свае карані і ганарыліся гэтым".

"Агулам для гэтага менавіта сезону мы папярэдне, зразумела, абгаварылі, што мы будзем рабіць, у якім кірунку будзем ісці, і прыйшлі да высновы, што, распавёўшы ўжо ў першым сезоне троху пра побыт, троху пра такія фундаментальныя рэчы шляхецкага жыцця, сармацкай культуры, трэба перайсці ўжо больш да асобаў і да родаў".

"Я лепей зраблю тое, што я ўмею рабіць добра"

У асноўнай камандзе працуюць тры чалавекі. У ролі сцэнарыста і рэжысёра выступае Алесь Кіркевіч, у ролі вядоўцы Васіль Калач, а таксама апэратар. "А яшчэ, безумоўна, ёсць рэдактары, ёсць каманда SMM, ёсць графічныя дызайнеры, якія працуюць над гэтым. І атрымліваецца, што каманда не такая ўжо і маленькая".

Час ад часу Васіль выступае ў ро-

лі суаўтара тэмаў, але ў гэтую справу не надта любіць лезці.

"Я не люблю лезці ў справу спецыялістаў, я лепей зраблю тое, што я ўмею рабіць добра. Ну, наша супраца менавіта як суаўтараў з Алесем хутчэй палягае на тым, што ён чалавек неабмежаваных энцыклапедычных ведаў, проста хадзячы кнігазбор, ён піша геніяльныя тэксты. Толькі пэўныя моманты, якія я як рэканструктар ведаю больш дакладна, і тэмы, у якія я больш занураны, вось там я магу дзесяці падрадаваць, і мы можам падкарэктаваць пэўныя моманты".

Паводле слоў Васіля, час на падрыхтоўку выпуску вельмі адрозны. Усё залежыць ад тэмы, дасяжнасці крыніц і магчымасці хутка верыфікаваць інфармацыю.

"Таму праца над сцэнарам можа, з аднаго боку, заняць дзень, з другога боку, яна можа заняць тыдзень. Гэта моцна залежыць ад тэмы, якую мы бярэм. І гэта напісанне сцэнара, потым яго вычытка, вычытка яго мной, мае праўкі, Алесь праўкі рэдактарскія. І толькі пасля гэтага мы ўжо выходзім на пляцоўку".

"Я не гатовы пра гэта размаўляць"

Акрамя праекта "Сармат" Васіля можна ўбачыць у іншых праектах на YouTube. Напрыклад "Беларусь 1863", які таксама выходзіць на YouTube-канале "Будзьма беларусамі!", "Каса на камень" ад "Белсат" ці ў праектах, прысвечаных гісторыі Гродна на канале "Hrodna 11:27". Паралельна з відэапраектамі Васіль

ладзіць экскурсіі па Беластоку, праводзіць заняткі па фехтаванні і займаецца рэканструкцыяй у гістарычным клубе "Invictus 1863".

На пытанне: "Дзе ты знаходзіш на гэта час? І як ты гэта ўсё паспяваеш?" – Васіль адказвае: "Як кажа мая добрая сяброўка і калега Кацярына Ваданасав, я не знаходжу на гэта часу, я нічога не паспяваю. Я не гатовы пра гэта размаўляць", – жартуе Васіль. Паводле яго слоў, ён не лічыў, колькі ў яго праектаў. Бо мяркуе, што "гэта жыццё са сваім тэмпам, і яго трэба жыць. Іначай можна не паспець".

"Трэба было браць меч у рукі. І я ўзяў"

У асноўным усё тое, чым займаецца Васіль, звязана з гісторыяй. Паводле слоў Васіля, цікаўнасць да гэтага сыходзіць у яго савецкае дзяцінства, калі ён бачыў замак у Гродне, а не бачыў нідзе ўздак пра Сярэднявечча і Новы час.

"Вось замак ёсць, а гісторыі няма. Ну як так? У Лідзе ёсць замак, гісторыі няма. Ну гэту байку я ўжо распавядаў не аднойчы, але менавіта гэта было той інспірацыяй. Таму што я чытаў кніжкі, я быў вельмі цікаўным дзіцём. Плюс рамантычным. Я бачыў, што вось ёсць тое, што апісана ў кніжках еўрапейскіх – там той жа Вальтар Скот і іншыя – а дзесяці ў школе мне пра гэта не распавядаюць. І як з гэтым жыць далей?" – узгадаў Васіль.

На яго думку, 11-12 год – гэта акурат той узрост, калі фармуецца асоба чалавека. "Ну і зразумела, у часы

Адраджэння я проста воль у гэтае мора літаратуры, якая пачала выдавацца, проста занурыўся і, зразумела, мяне гэта захапіла. А плюс я быў заўсёды чалавекам вельмі актыўным: я займаўся плаваннем, потым рукапашным боем, ёгай. І безумоўна, я не мог абысці фехтаванне. Менавіта гістарычнае фехтаванне. Яно тады пачало з'яўляцца, пачалі з'яўляцца першыя рыцарскія клубы, першыя турніры. Ну і ўсё, трэба было браць меч у рукі. І я ўзяў".

Вяртацца ў рэжысуру ці быць акторам Васіль зараз не плануе

З адукацыі Васіль – актор, але паводле "самаадукацыі", як ён сам кажа, – рэжысёр, якім ён працаваў "вельмі шмат". Зараз ён не плануе вяртацца ў рэжысуру ці акторскую дзейнасць, бо лічыць, што каб гэтым займацца, трэба кінуць усё, што яму цікава тут і цяпер.

"А пакуль я маю дастаткова цікавае жыццё, цікавую працу, дзе я магу акураць і свае акторскія, і рэжысёрскія здольнасці ўключыць у справу. Таму я не патрабую зараз прывязкі да канкрэтнага тэатра ці да канкрэтных тэатральных праектаў, – кажа Васіль. – Я заўсёды ведаю ў гэтым плане, што калі будзе жаданне, калі ў мяне будзе такая патрэба, я ў гэтую сферу магу вярнуцца ў любы момант, таму што я не губляю сваёй сцэнічнай практыкі і свайго ўспрымання гэтага сусвету нажыва, воль проста тут і цяпер".

Тэкст і фота Антон Шаранкевіч, Budzma.org

in memoriam

АЛЯКСАНДРА МІЛІНКЕВІЧА ПАСМЯРОТНА АДЗНАЧЫЛІ ДЗЯРЖАЎНАЙ УЗНАГАРОДАЙ ПОЛЬШЧЫ

Аляксандр Мілінкевіч нарадзіўся і большую частку жыцця пражыў у Горадні. Развіталіся з ім у Варшаве – як і з многімі беларусамі, якія апошнія гады жыцця правялі далёка ад радзімы.

Труну з цэлам беларускага палітыка Аляксандра Мілінкевіча выставілі ў Варшаўскім архікатэдральным саборы для развітання. Каля труны стаяў вянок ад прэзідэнта Польшчы Караля Наўроцкага, а таксама ад амбасадаў Нідэрландаў і Літвы.

Развітацця з ім прыйшлі сявакі, сябры, беларускія актывісты, грамадскія дзеячы і літаратары. Усе яны неслі кветкі.

Сярод тых, хто прыйшоў развітацця з Аляксандрам Мілінкевічам – беларуская паэтка Валянціна Аксак, Уладзімір Арлю, колішні палітвязень Віктар Бабарыка. Сярод прысутных таксама вядомы беларускі праваабаронца, юрыст цэнтр “Вясна”, колішні палітвязень Уладзімер Лабковіч, Святлана Ціханоўская, Павал Латушка.

“Дагэтуль не верыцца, што Аляксандра няма з намі. Да апошняга мы верылі, што ён адужае хваробу і чакалі цуду. З нябёсаў ён бачыць, колькі тут людзей, яго паплечнікаў і вучняў. Кожны раз, калі мы з ім размаўлялі, у яго было першае пытанне, як дапамагчы, і ён дапамагаў, чым мог. Ён быў чалавекам, на якога хацелася раўняцца. У ім беларусы бачылі будучую еўрапейскую Беларусь. Без яго не быў бы магчымы ўздэм 2020 года. Асабістае і нацыянальнае ў ім былі непадзельныя”, – сказала Святлана Ціханоўская.

На ўваходзе ў сабор у адмысловай кнізе ўсе ахвочыя маглі выказаць свае спачуванні і згадаць, якім быў для іх Аляксандр Мілінкевіч.

Палітык, грамадскі дзеяч і літаратар

Развітацця з Аляксандрам Мілінкевічам прыйшоў яшчэ адзін былы палітвязень, публіцыст, літаратуразнаўца Аляксандар Фядута.

“Гэта сімвал еўрапейскага выбару, гэта сімвал надзеі на дэмакратыю, на лепшую будучыню. Але яшчэ гэта першы чалавек, у якога, нягледзячы на розніцу ва ўзросце, паверыла беларуская моладзь. І плошча 2006 года – гэта таксама быў еўрапейскі выбар”, – сказаў Аляксандар Фядута.

“Гэта сімвал надзеі і годнасці”, – сказаў журналіст Аляксандр Івулін. Ён выказаў захапленне тым, як Аляксандр Мілінкевіч, знаходзячыся ў

эміграцыі, шмат рабіў для Беларусі. “Гэта вельмі натхняе. Мы не былі з ім сябрамі і не былі асабіста знаёмыя, але нават для мяне гэта вельмі адчувальная страта”, – сказаў ён.

Старшыня Беларускага ПЭНу Тацяна Нядбай адзначыла выбітную ролю Аляксандра Мілінкевіча не толькі ў палітыцы і грамадскім жыцці, а і як літаратара. “Ён – аўтар кніг. І гэта для нас робіць яго выключным чалавекам слова”, – сказала яна.

“Беларусы павінны памятаць Мілінкевіча, таму што вельмі рэдка здараюцца людзі, якія маюць прэзідэнцкія амбіцыі, якія маюць амбіцыі штосьці змяніць для Беларусі, змяніць Беларусь у лепшы бок, і пры гэтым за іх не сорамна. Гэта якраз той выпадак, калі інтэлігентны, спакойны, ураўнаважаны чалавек, за выказванні і выступы якога не сорамна, калі глядзіш на яго збоку. І не хочацца ад гэтага адмяжоўвацца, а хочацца з гэтым атаясамлівацца”, – падкрэсліла Тацяна Нядбай.

Польшча пасмяротна адзначыла Мілінкевіча дзяржаўнай узнагародай

Перад пачаткам імшы прадстаўнік канцыярыі Польшчы зачытаў ліст прэзідэнта Караля Наўроцкага. Ён пазітыўна ацаніў дзейнасць Аляксандра Мілінкевіча як лідара апазіцыі Беларусі і на карысць польска-беларускіх дачыненняў, у тым ліку яго падтрымку Саюза палякаў у Беларусі.

У прыватнасці, Кароль Наўроцкі згадаў удзел Мілінкевіча ў выбарчай кампаніі 2006 года ў якасці адзінага кандыдата, а таксама ў пратэстах супраць фальсіфікацыі вынікаў вы-

бараў. Апроч таго, Мілінкевіч удзельнічаў у лошукках у Беларусі парэшткаў апошняга караля Польшчы Станіслава Панятоўскага. Яны пахаваныя ў крыпце Варшаўскай катэдры, у якой цяпер адпываюць Мілінкевіча.

Прэзідэнт Польшчы пасмяротна ўзнагародзіў беларускага палітыка Афіцэрскім крыжам за заслугі Рэспублікі Польшчы. Гэта высокая дзяржаўная ўзнагарода Польшчы, якую ўручаюць іншаземцам і палякам, якія жывуць за мяжой, за асаблівы ўнёсак у развіццё міжнароднай супрацы і сувязяў з Польшчай. Гэтая ўзнагарода заснаваная ў 1974 годзе і ўваходзіць у сістэму афіцыйных прэзідэнцкіх узнагарод.

Дарадца Наўроцкага перадаў крыж Іне Кулей, жонцы Аляксандра Мілінкевіча.

Святую імшу правёў ксёндз з Беларусі

Святую імшу правёў ксёндз Вячаслаў Барок, які сам вымушана з’ехаў з Беларусі. У прамове ён сказаў, што Аляксандр Мілінкевіч вельмі любіў Беларусь, цяжка перажываў расстанне з радзімай і насіў Беларусь у сэрцы. “Дарагі Аляксандр, ты адыходзіш ад нас у момант, калі краіна змагаецца з цемрай. Ты не ўбачыш вольнае Беларусі, за якую ты змагаўся. Але зерні, якія ты пакінуў, будуць прыкладам для беларусаў. Свабода даецца толькі тым, хто гатовы за яе жыццё сваё аддаць. Няхай бог прыме яго ахвяру. Няхай адпачывае ў спакоі вечным”, – адзначыў Вячаслаў Барок у сваёй казані.

Гуманіст і беларускі патрыёт

Пасля імшы зачыталі развітальны ліст міністра замежных спраў

Польшчы Радаслава Сікорскага.

“Мілінкевіч як грамадзянін дзвюх нацый сваім жыццём напісаў прыгожую карціну. Ягонае жыццё было ўзорам. Польшча будзе заўжды памятаць. Страцілі не толькі вялікага чалавека, але выбітнага гуманіста, які нёс гэты гуманізм у палітыку”, – адзначаецца ў лісце.

Ад імя спікеркі Сейму Польшчы выступіў дэпутат Робэрт Тышкевіч, які сябраваў з Аляксандрам Мілінкевічам. “Мы развітваемся з выбітным чалавекам. Мы сябравалі з ім з 2006 года. [...] Ён не быў рэвалюцыянерам, ён быў беларускім патрыётам, які паходзіў ад роду ўдзельніка студзенскага паўстання 1863 года. Быў заснавальнікам студэнцкай праграмы імя Каліноўскага, якая павінна працягвацца”, – сказаў ён.

Аляксандра Мілінкевіча пахавалі на Вайсковых могілках у Варшаве

Могілка “Павонзкі” ў Варшаве – гэта адзін з галоўных нацыянальных некропаляў Польшчы, дзе пахаваныя ўдзельнікі барацьбы за незалежнасць, абаронцы Варшавы, жаўнеры Арміі Краёвай і ўдзельнікі Варшаўскага паўстання.

Тут таксама знайшлі спачын многія выбітныя палітыкі, навукоўцы і дзеячы культуры, таму пахаванне на гэтых могілках лічыцца знакам асаблівай грамадскай пашаны. Аляксандра Мілінкевіча пахаваюць як вядомага беларускага палітыка і грамадскага дзеяча, які ўсё жыццё адстойваў незалежнасць, дэмакратыю і еўрапейскую будучыню Беларусі.

кніга

У “БІБЛІЯТЭЦЫ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ” ВЫЙШЛА “КНІГА НЭКРАЛЁГАЎ”

Працяг са старонкі 1.

У Беларусі такіх раней не існавала (не ведаю, ці ёсць яны зараз), а на эміграцыі беларусы перанялі традыцыю вырабу памінальных картак ад жыхароў той краіны, дзе ім давялося апынуцца, і цяпер такія карткі сталі неад’емнай часткай пахавальнай культуры беларусаў замежжа.

Самы ранні з некралогаў, якія ўвайшлі ў кнігу, апублікаваны ў нумары “Бацькаўшчыны” за 14 красавіка 1948 г. (Газета пачала выходзіць ад канца 1947 года, і гэты тэкст быў калі не першым, дык адным з першых надрукаваных у ёй некралогаў.) Самы позні – з нумару газеты “Беларус” за травень–ліпень 2018 года. На момант, калі пачыналася праца над кнігай, гэта быў апошні з выдадзеных нумароў “Беларуса”, таму тут і вырашылі паставіць кропку.

Атрымліваецца, што праз тэксты “Кнігі некралёгаў” можна прасачыць, як і што пісалі пра памерлых беларускія эмігранты на працягу аж цэлых 70 гадоў!

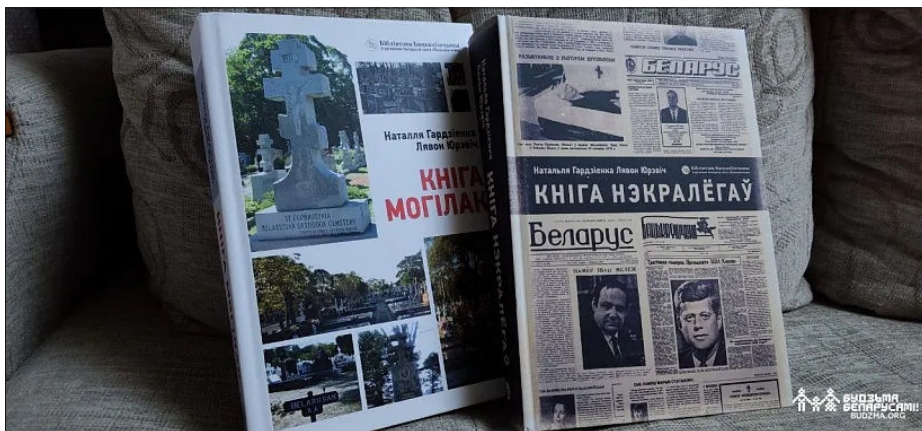
Прадмова, поўная трапных назіранняў

Кнігу адкрывае ўступнае слова Лявона Юрэвіча, дзе аўтар расказвае пра гісторыю стварэння кнігі і аналізуе адметнасці менавіта тых некралогаў, што былі апублікаваныя ў беларускім эмігранцкім друку:

“...некралёгі – магчыма, найбольш чытаная сэкцыя ў газетах, дзе ў кароткай форме, часам у дакладна вызначаных тэрмінах пералічваюцца каштоўнасці, якасці, якія грамада лічыць важнымі характарыстыкамі для апісання чалавечага жыцця”; “галоўнымі тэмамі эміграцыйных некралёгаў былі: грамадзянская праца, патрыятызм (любоў да Бацькаўшчыны) і настальгія”.

А вось што казаў шматгадовы рэдактар “Беларуса” Янка Запруднік, словы якога цытуе ў прадмове спадар Юрэвіч:

“Я глядзеў на газету як на віртуальны могільнік. Некралёг быў свайго роду актам ушанавання нябожчыка, „адпукной граматай“ на той сьвет, пахавальным рытуалам і адначасна слоўным помнікам. „Карэспандэнты“ газеты пісалі некралёгі, як маглі і як умелі, безь ніякіх інструкцыяў, найчасцей з памяці пра чалавека, з якім прайшлі пэўную частку жыццёвага шляху”.

Як выбіралі некралогі для публікацыі

Прадмова Лявона Юрэвіча (бліскача напісаная і поўная трапных назіранняў) заканчваецца такім абзацам: “Пад гэтай вокладкай зьмешчаныя больш-менш адвольна выбраныя некралёгі, што публікаваліся цягам дзесяцігодзьдзяў у „Бацькаўшчыне“ і „Беларусе“ – як ведамых асобаў, гэтак і тых, па кім толькі й застаўся той запіс на газетных бачынах. Яны шмат што могуць расказаць, трэба толькі іх правільна распытаць”.

Фармулёўка “больш-менш адвольна выбраныя” адразу спарадзіла жаданне запытацца ва ўкладальнікаў пра крытэрыі адбору. Бо тэксты ў “Кнізе некралёгаў” надта ж розныя: ад насычаных цікавымі фактамі разгорнутых артыкулаў да кароткіх, у некалькі радкоў, паведамленняў пра смерць, якія насамрэч і некралагамі цяжка назваць. І вось што я пачула ў адказ на сваё пытанне ад Лявона Юрэвіча.

Аказваецца, укладальнікі нічога не адкідалі. Усе некралогі, якія былі знойдзеныя ў “Бацькаўшчыне” і “Беларусе”, былі акуратна перадрукаваныя і ўвайшлі ў гэты том. А слова “выбраныя”, як патлумачыў спадар Юрэвіч, ужытае “таму, што проста ня ўсе нумары трапілі, нешта абавязкова прапусьціў, прамінуў. Таму ўсе пабачаныя, заўважаныя – увайшлі. Нічога не адкідалася”.

Каму будзе цікавай кніга

Такі падыход да ўкладання тэкстаў не можа не спадабацца сваёй аб’ектыўнасцю: ён стварае поўную і аб’ёмную карціну корпусу тэкстаў бела-

рускіх некралогаў на базе дзвюх найбуйнейшых эмігранцкіх газетаў, і далей гэтыя тэксты можна колькі заўгодна аналізаваць і разглядаць праз самыя розныя лінзы: падзел на “сваіх” і “чужых”, рэгламентацыя “каму колькі радкоў”, ужыванне ў некралагах устойлівых фармулёвак або, наадварот, нетыповых эпітэтаў, адлюстраванне ў тэксце не толькі вобразу нябожчыка, але і асобы самога аўтара, некралогі як крыніца біяграфічных звестак і не вядомай раней інфармацыі, асабліва мовы беларусаў замежжа ў розныя часавыя перыяды і г. д і да т. п. Шырокае поле працы для будучых даследчыкаў!

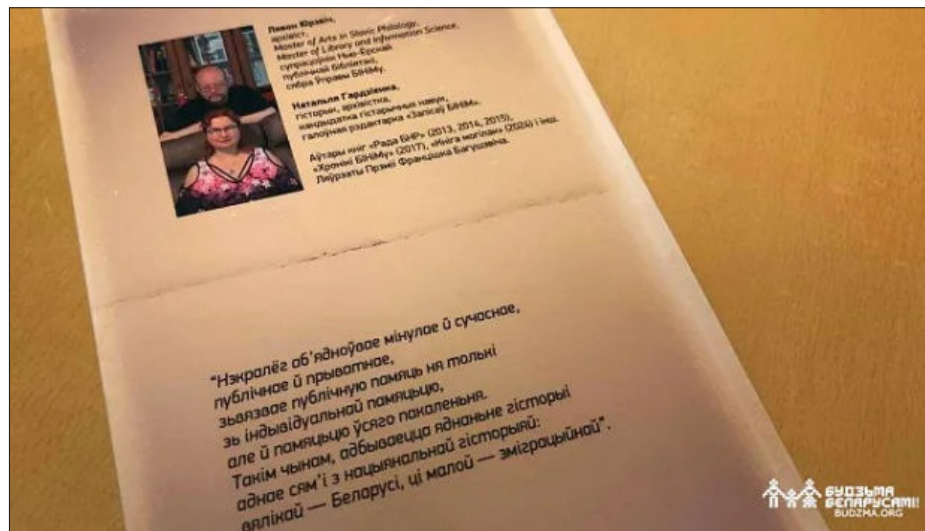
Аднак не толькі аматарам гісторыі беларускай эміграцыі “Кніга некралёгаў” будзе цікавая. І ня толькі самім беларускім эмігрантам, іх сем’ям, сваякам, знаёмым – хача і з пералічаных катэгорыяў ужо набярэцца немалая грамада людзей. Кнігу можна адрасаваць значна шырэйшай аўдыторыі, бо яна дае багаты матэрыял для роздуму на вечныя тэмы. Галоўнай з якіх, улічваючы фактуру, тут, натуральна, ёсць пераход ад быцця да небыцця.

“Жывыя карцінкі”, спароджаныя неспадзяванымі ўспамінамі

Смерць забірае людзей раптоўна. Нават у выпадку, калі чалавек доўга хварэў ці быў у стальмі веку, усё адно момант ягонага сыходу непазбежна выклікае шок у тых, хто застаецца па гэты бок, асабліва калі ідзе пра страту блізкага чалавека ці сябра. Але менавіта сваякам ці сябрам найчасцей і даводзіцца пісаць некралог пра нябожчыка. І часам у гэтай сітуацыі з-пад пера выходзяць нечаканыя словы, спароджаныя неспадзяванымі ўспамінамі.

“Што толькі ня ўспомніш!” – дзівецца сам сабе адзін з аўтараў некралогаў, перачытаўшы напісанае і ўбачыўшы, што з памяці нейкім чынам выплыў даўні вечар у нью-ёркскім клубе, дзе яго вельмі ўразіла “танцам жывата” маладая беларуска, на смерць якой цяпер, праз шмат гадоў, яму давялося складаць успамін... І вось такія, без самацэнзурных скарачэнняў, тэксты атрымаліся, на мой погляд, самымі яркімі ў кнізе.

Кастусь Акула, напрыклад, пішучы некралог пра сябра маладосці Міколу Арццоха, узгадаў першыя тыдні знаёмства з ім: “Наша супольнае падарожжа пачалося ў пачатку чэрвеня 1944 г. у Менску. Мікола Арццох, дзесьці з-пад Баранавіч, высокі ростам дзяцок (ці тады яшчэ юнак) заўсёды ішоў у першай тройцы калёны толькі што

арганізаванай школы Камандзераў Беларускай Краёвай Абароны. Побач зь ім – Касцюкевіч і Кулага. Мне давялося, ідучы ў другой тройцы калёны, уважаць, каб катораму зь іх на пяткі не наступілі. Бывае-ж такое між рэкрутаў. І першыя словы песні ў маршавай калёны нарадзіліся „на чале“, значыцца, у Міколавым і маім голасе”.

Гэты эпізод пры жаданні можна ўбачыць, як на відэа: беларускія юнакі, зусім яшчэ не спрактыкаваныя ў маршаванні, але поўныя імпульсу, калонаю па трое крочаць нейкай менскай вуліцай; вось зычныя маладыя галасы ў галаве калоны завялі песню, і далей Акула нават піша, якую!

Такіх “жывых карцінак” у кнізе вельмі шмат. Аўтары многіх тэкстаў хацелі, каб памяць пра дарагіх ім людзей захавалася як найдаўжэй, і стараліся запісаць свае ўспаміны як мага больш дэталёва й ярка. Чытачы “Кнігі нэкралёгаў” знойдуць тут шмат тэкстаў, каштоўных не толькі тым, што ўтрымліваюць гістарычныя факты й звесткі, але й як выдатныя літаратурныя творы.

Некралог Сталіна

Не ўсе некралогі, аднак, пішуцца ў смутку й жалюбе. На паваненны час прыпала пахаванне адвёзнай асобы, смерці якой зычылі мільёны людзей па ўсім свеце.

Некралог Сталіна ў нашыя дні чытаецца як вельмі актуальны тэкст: гісторыя паўтараецца, і сёння мы таксама жывем у чаканні смерці прынамсі некалькіх асобаў, якія прынеслі й дагэтуль нясуць чалавечтву незлічоную колькасць зла й пакутаў. Без сумневу, што дзесьці ўжо загадзі пішуцца некралогі, каб быць надрукаванымі ў першыя секунды пасля доўгачаканай навіны... І вось што ўражае ў некралогу Сталіна: там зусім няма ні радасці, ні хача б адчування палёгкі, што гэты кашмар нарэшце скончыўся. Ёсць толькі пякучая нянавісць: “Мы-ж, беларусы, якія ўжо звыш трыццаціх год зьбіраемся трагічнымі ахвярамі балышавіцкай няволі, пасылаем табе, Сталін, на дарогу на той святло толькі нашае пракляцце!”.

Каштоўны падарунак блізім нябожчыка

Як я ўжо згадвала, тэксты ў “Кнізе нэкралёгаў”

наздіва розныя.

Рэдактары “Бацькаўшчыны” і “Беларуса” не вымагалі ад аўтараў трымацца нейкага стылю ці фармату (дзякуй ім за гэта!), і таму з некаторых некралогаў да нас прамаўляюць самі нябожчыкі. Тут можна сустрэць не толькі ўрыўкі з лістоў ці ўспамінаў чалавека, якому прысвечаны некралог, але часам і проста вымаўленыя ім калісьці словы, што глыбока запалі ў памяць аўтара і перадаюцца, трэба думаць, з максімальнай дакладнасцю. Паколькі гэтыя фрагменты гутарак наўрад ці былі раней занатаваныя, яны становяць сабой каштоўны падарунак блізім нябожчыка. Гэта як нечакана знайсці даўно згубленую стужку з запісам дарагога голасу:

“Сяньня, калі апошняя бачына ягонага творчага і цялеснага жыцця закрыта, ня мне ацэньваць Дзядзку Юрку... Сам-жа ён ціраз казаў: “Фігуральна гаворачы, каб аданіць, якая высокая ёсць гара, трэба адыйсціся ад яе на пэўную адлегласць” (некралог Юркі Віцьбіча, аўтар Кастусь Акула).

Або:

“Некалькі месяцаў перад сьмерцю, размаўляючы зь Мірановічам, пачуў я ад яго: “Ведаецца, каб добра маляваць пейзаж, трэба ў ім жыць” (некралог Пётры Мірановіча, аўтар Валянцін Сельвянюк).

І яшчэ адзін яскравы ўрывац:

“Спадарыня Кахановіцкая, здавалася, была захопленая ўсім і ўсім. Яна ніколі не паказвала пагарды да чаго-небудзь або каго-небудзь. Дык яна дзіва, што аднойчы адна зь ейных знаёмых не стрымалася, каб не запытацца ў яе, кажучы: “Яніна, павінна-ж быць нешта ці нехта ў Вашым жыцці, чаго ці каго-б Вы не любілі; гэта-ж ненатуральна, каб жыць і ніяк ня бачыць адмоўнага!”. Задумаўшыся на пару секундаў, заглыбіўшыся ў думкі і страціўшы на момант святло ў вачох, яна наважана адказала: “Так, ёсць!”. Нецярпліва чакаючы адказу, суразмоўца запыталася: “Што гэта?”. І яна сваім салодкім голасам панура адказала з уздыхам: “Камуністы!”. (некралог Яніны Кахановіцкай, аўтарка Яра Тумаш, пераклад з

ангельскае Янкі Запрудніка).

Беларускія эмігранты стварылі свой уласны пахавальны рытуал

Многія з некралогаў кнігі ўтрымліваюць даволі падрабязнае апісанне хаўтураў.

Немагчыма не заўважыць, што паваненныя беларускія эмігранты стварылі свой уласны пахавальны рытуал, які, напрыклад, амаль абавязкова прадугледжваў выкананне песні “Сылі пад курганам Герояў” (музыка Міколы Равенскага, словы Міхася Ганька).

Вось жа, беларусы ўжо даўным-даўна маюць свой адметны пахавальны марш, прычым выдатны! Нічога не трэба выдумляць з нуля, варта толькі захаваць і працягваць. Дзякуй укладальнікам, што парупіліся ўключыць у кнігу першапачатковы тэкст гэтага пахавальнага гімну.

Кропля аптымізму напрыканцы

Пералічваючы вартасці “Кнігі нэкралёгаў” можна далей, але пакіну далейшыя адкрыцці чытачам. Аднак не магу не падзяліцца яшчэ адной каларытнай цытатай – з некралогу Аўгена Трусава, напісанага Міхасём Наўмовічам:

“Адыйшоў у вечнасць муж, бацька, сябра, адданы беларускай супрацы патрыёт, паэта. Над гэтым апошнім словам трэба затрымацца. Ён пісаў і расказаў часам цікавыя рэчы.

Аднойчы расказаў, як ён сніў, што пайшоў у пекла, каб пабачыць, як там у вялікіх катлох варацца ў смале душы грэшнікаў. У кожным катле былі душы іншых нацыянальнасцяў.

А беларускі катёл быў пусты.

Аказваецца, што ўсе беларусы, памагаючы адзін аднаму, вылезлі з катла. Значыцца, талакою беларусы ўцякаюць з пекла. Дык вось і ўсе мы, беларусы, калі возьмемся ахвярна за нашу дарогую справу, то таксама вылезем з балышавіцкага пекла, – казаў ён”.

Як той казаў, “і на гэтай аптымістычнай ночце...”

Кніга выйшла ў серыі “Бібліятэка Бацькаўшчыны” і ёсць выданнем нью-ёркскага Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва. Навінку ўжо можна набыць на сайце kamunikat.shop.

Віалета Кавалёва, budzma.org

У НАРВЕГІІ ВЫЙШЛА АНТАЛОГІЯ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

У Нарвегіі ў выдавецтве H//O//F пабачыла свет анталогія сучаснай беларускай літаратуры *Eksperter på grusomme tider* (“Адмысловае шалёнае часу”). Большую частку твораў пераклала Марына Хобель (Marina Hobbel), якая таксама была рэдактаркай і кіраўніцай гэтага грунтоўнага праекту.

Сурэдактарамі выступілі літаратуразнаўца Ульяна Верына і Гунар Вернэс (Gunnar Wærness). Над анталогіяй працавала мноства людзей, у тым ліку ілюстратарка Аўгіння Птычка, а дзякуючы фонду *Fritt Ord* і Культурнай радзе Нарвегіі кніга трапіць у бібліятэкі. У 2021 годзе беларускае аб’яднанне ў Нарвегіі “Разам” ініцыявала краўдфандынг, і спонсарская падтрымка ахвярадаўцаў дазволіла кнізе нарэшце выйсці з друку.

“Назву анталогіі даў радок з верша Таццяны Сапач, – тлумачыць Ульяна Верына, – [што] найлепш перадае ўвесь змест, які ахоплівае беларускую літаратуру ў самых розных гістарычных, жанравых, эмацыянальных вымярэннях. Гэта быў для мяне адзін з самых складаных праектаў, які пачаўся ў 2021-м ці нават у 2020-м, у іншым

шалёным часе як у іншым жыцці. Мы выпактавалі гэты змест і канцэпцыю, паслядоўнасьць, баланс паэзіі і прозы, колькасць аўтараў і аўтарак – мы з Марынай прымалі няпростыя рашэнні, і не раз. На жаль, у канчатковы варыянт увайшлі не ўсе аўтары і творы, якія былі ў першым (другім, трэцім, пятым...) варыянтах, бо акрамя ўсіх іншых прычын, была яшчэ і пэўная колькасць старонак...”

Таксама Ульяна Верына анансавала выхад украінска-беларускай паэтычнай анталогіі, куды ўвойдуць творы, якія не трапілі ў *Eksperter på grusomme tider*.

У анталогіі сярод іншага ёсць аповесць Васіля Быкава “Афганец” і “Час шакалаў” (у перакладзе Марціна Паўльсэна), апавяданне Уладзіміра Караткевіча “Блакiт i золата дня”, вершы Веніяміна Блажэннага і Людмілы Русавай.

Агулам у выданні прадстаўлена 26 аўтараў і аўтарак.

Раздзел з творами кожнага аўтара і аўтаркі суправаджае кароткі тэкст пра яго ці яе, каб дапамагчы нарвежскаму чытачу зразумець, у чым адметнасць і вартасць кожнага і кожнай.

bellit.info

НАВІНЫ

ВАЯРУ МІРАСЛАВУ ЛАЗОЎСКАМУ ПАСМЯРОТНА ПРЫСВОІЛІ ЗВАННЕ ГАНАРОВАГА ГРАМАДЗЯНІНА РОЎНА

13 жніўня дэпутаты Ровенскай гарадской рады пасмяротна надалі званне “Ганаровы грамадзянін Роўна” 201 абаронцу Украіны. І сярод іх – беларусу Міраславу Лазоўскаму.

Цяпер на старонцы ганаровых грамадзян Роўна Міраслаў Лазоўскі – у спісе пад нумарам 655.

“Лазоўскі Міраслаў Уладзіміравіч – грамадзянін Украіны, які загінуў, абараняючы незалежнасць, суверэнітэт і тэрытарыяльную цэласнасць Украіны ў расійска-ўкраінскай вайне, непасрэдна ўдзельнічаў у захадах дзеля забеспячэння нацыянальнай бяспекі і абароны, адпору і стрымлівання ўзброенай агрэсіі супраць Украіны”, – гаворыцца пра яго.

У студзені 2024 года Ровенская рада пастанавіла надаць імя Міраслава Лазоўскага адной з новых вуліц на ўскраіне гораду.

Хто такі Міраслаў Лазоўскі

Міраслаў Лазоўскі – адзін з заснавальнікаў “Белага легіёну”, распаўсюднік кніг.

Лазоўскі меў у палку імя Каліноўскага пазыўны “Мыш”. Пабрацкімі расказвалі, што Міраслаў пасля смерці Паўла “Волата” Суслава і Івана “Брэста” Марчука быў адным з найбольшых аўтарытэтаў сярод ваяроў, пры гэтым не імкнуўся да нейкіх пасадаў. Нават калі

“Мышу” прапаноўвалі чымсьці камандаваць, то ён адмахваўся і казаў, што не мае адпаведнай адукацыі. Былы камандзір Лазоўскага Васіль “Пазук” Верамейчык казаў, што Міраславам рухала жаданне рабіць справу, а не праслаўляць сябе.

У вольны час Лазоўскі шмат чытаў літаратуры пра вайну, зброю, пра тое, як працуюць арміі розных краін. Ён увесь час займаўся самаадукацыяй. Нягледзячы на ўзрост, хадзіў на заданні нароўні з 20-гадовымі хлопцамі.

Міраслаў Лазоўскі загінуў 16 траўня 2023 года ў Бахмуце. Гэта былі апошнія дні абароны гораду. “Мыш” кіраваў эвакуацыйнай групай батальёну “Волат”, якая трапіла ў пастку ў адным з дамоў. Па будын-

ку, дзе хаваліся беларускія ваяры, нанесла ўдар расійская артылерыя. У выніку ў тым доме загінулі адразу чацвёра, яшчэ чацвярых, у тым ліку кіраўніка “Маладога фронту” Дзяніса Урбановіча, дзякуючы дзеянням Лазоўскага ўдалося выратаваць.

Лазоўскі прыкрываў эвакуацыю, ішоў апошнім. На сабе ён таксама нёс зброю палеглых пабрацкімаў. Міраслаў не паспеў дайсці да схованкі некалькі дзясяткаў метраў. Яго цела змаглі забраць, развітанне адбывалася ў Кіеве. А вось целы чацвярых ваяроў, якія засталіся ў доме ў Бахмуце, дастаць так і не змаглі.

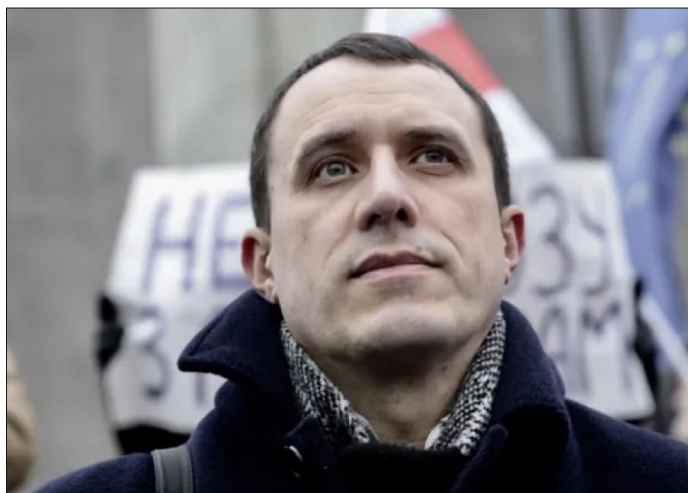
Ён не афішаваў таго, што ён знаходзіцца на вайне. Многія дазналіся пра гэта, толькі калі Міраслаў загінуў, хоць ваяваў ён з першых дзён.

svaboda.org

НАКЛАДЗЕНЫ АРЫШТ НА ЧАСТКУ ВІЦЕБСКАЙ КВАТЭРЫ ПАЎЛА СЕВЯРЫНЦА

Частка кватэры ў Віцебску, дзе прапісаны экс-палітвязь, вядомы палітык і літаратар Павел Севярынец, знаходзіцца пад арыштам. Подобныя захады ажыццяўляюцца тады, калі супраць чалавека заведзена крымінальная справа. Новую крымінальную справу супраць былога палітзняволеннага завялі за ўдзел у Дні Волі – пра гэта сёлета ў траўні паведаміў сам Павел Севярынец. Тады ў віцебскай кватэры, дзе зараз жыве яго маці, Таццяна Севярынец, быў праведзены ператрус.

Палітык, літаратар і грамадскі дзеяч Павел Севярынец – урадзжэнец Оршы. Ён быў затрыманы ў чэрвені 2020-га і асуджаны на 7 гадоў зняволення па ч. 1 арт. 13 і ч. 2 арт. 293 Крымінальнага кодэкса (Падрыхтоўка да ўдзелу ў масавых беспарадках). І вызвалены ў ліку 123 палітвязняў 13 снежня 2025 года.

Спачатку яго вывезлі ва Украіну, але дзякуючы намаганням беларускіх і міжнародных ініцыятываў, у ліку іншых вызваленых, якія выказалі такое жаданне, ён быў эвакуаваны ў Літву.

25 сакавіка 2026 года Павел Севярынец упершыню пасля вызвалення выступіў на мітынг з нагоды Дня Волі ў Вільні.

Антаніна Горкая, vitebskspring.org

Беларускі календар памятных дат на верасень 2026 года

3 верасня

• 295 гадоў таму, у 1731-м, нарадзіўся Станіслаў Богуш-Сестранцэвч, літаратар. Памёр у 1826-м.

5 верасня

• 125 гадоў таму, у 1901-м, нарадзіўся Віталь Вольскі (сапр. Вольскі-Зейдэль), пісьменнік, літаратуразнавец. Памёр у 1988-м.

7 верасня

• 70 гадоў таму, у 1856-м, памёр Цімафей Ліпінскі, гісторык, географ, філолаг.
• 70 гадоў таму, у 1956-м, памёр Ота Шміт, палярны даследчык, матэматык, астраном, геофізік, географ.

8 верасня

• Дзень беларускай вайскавой славы
• 235 гадоў таму, у 1791-м, нарадзіўся Людвік Сабалеўскі, філолаг. Памёр у 1830-м.

9 верасня

• 60 гадоў таму, у 1966-м, памёр Язэп Дашута, каталіцкі святар-марыянін.

10 верасня

• 110 гадоў таму, у 1916-м, памёр Аляксандр Ельскі, гісторык, пісьменнік.

13 верасня

• 30 гадоў таму, у 1996-м, памёр Эрнст Ляўкоў, геолог, краязнавец.

14 верасня

• 120 гадоў таму, у 1906-м, у Вільні выйшаў першы нумар першай легальнай беларускай газеты „Наша доля”.

19 верасня

• 105 гадоў таму, у 1921-м, памёр Кандрат Лейка, пісьменнік.

• 35 гадоў таму, у 1991-м, назва Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі была зменена на Рэспубліку Беларусь. Дзяржаўным гербам была зацверджана „Пагоня”, а дзяржаўным сцягам – бела-чырвона-белы сцяг.

24 верасня

• 385 гадоў таму, у 1641-м, нарадзіўся Станіслаў Незабітоўскі, мемуарыст. Памёр у 1717-м.

25 верасня

• 75 гадоў таму, у 1951-м, загінуў Вячаслаў Лаўскі, адзін з заснавальнікаў беларускага студэнцкага руху.

26 верасня

• 50 гадоў таму, у 1976-м, памерла Леаніла Чарняўская, пісьменніца.

28 верасня

• 90 гадоў таму, у 1936-м, нарадзіўся Рудольф Пастухоў, пісьменнік.

29 верасня

• 135 гадоў таму, у 1891-м, нарадзіўся Аркадзь Смоліч, вучоны ў галіне эканомікі, сельскай гаспадаркі, географ. Расстраляны ў 1938-м.

30 верасня

• 135 гадоў таму, у 1891-м, нарадзіўся Ота Шміт, палярны даследчык, матэматык, астраном, геофізік, географ. Памёр у 1956-м.

Беларусы ў свеце

№ 8 (291), жнівень 2026
Інфармацыйны бюлетэнь
Супольнасць беларусаў
свету “Бацькаўшчына”

Распаўсюджваецца на правах унутранага дакументацыі.
Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.

Адказныя за нумар –
Н. Шыдлоўская,
А. Макоўская

Наклад 250 асобнікаў

zbsb.info e-mail: zbsb.minsk@gmail.com